

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-155-09

Druk nr 2635

Warszawa, 30 grudnia 2009 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej.

Projekt ma na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanej regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Z poważaniem

(-) Donald Tusk

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej

Art. 1. W ustawie z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej (Dz. U. Nr 187, poz. 1381, z 2008 r. Nr 52, poz. 304 i Nr 214, poz. 1349 oraz z 2009 r. Nr 157, poz. 1241) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) zasady uruchamiania zaliczek, o których mowa w art. 38 ust. 2 i art. 56 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 368 z 23.12.2006, str. 15, z późn. zm.), zwanych dalej „zaliczkami”, w ramach niektórych działań objętych programem rozwoju obszarów wiejskich.”;

2) w art. 10b uchyla się ust. 2;

3) art. 10c otrzymuje brzmienie:

„Art. 10c. 1. Beneficjenci programu rozwoju obszarów wiejskich realizujący operacje w ramach działania szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie mogą otrzymać z agencji płatniczej realizującej płatności z EFRROW środki przeznaczone na wyprzedzające finansowanie kosztów kwalifikowalnych ponoszonych na realizację tych operacji.

2. Środki, o których mowa w ust. 1, są wypłacane beneficjentowi:

1) jeżeli beneficjent wnioskował o ich wypłatę, składając wniosek o przyznanie pomocy, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz

Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427, z późn. zm.¹⁾), zwanej dalej „ustawą PROW”;

- 2) na podstawie umowy, o której mowa w art. 22 ust. 1 ustawy PROW;
- 3) we wnioskowanej wysokości, nie wyższej od wysokości udziału krajowych środków publicznych pochodzących z budżetu państwa przeznaczonych na współfinansowanie wydatków realizowanych z EFRROW na podstawie umowy, o której mowa w art. 22 ust. 1 ustawy PROW, i nie wyższej niż 25 % kwoty pomocy przyznanej na podstawie umowy, o której mowa w art. 22 ust. 1 ustawy PROW.

3. Środki, o których mowa w ust. 1, wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem podlegają zwrotowi przez beneficjenta wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia przekazania tych środków przez agencję płatniczą.

4. Środki, o których mowa w ust. 1, pobrane:

- 1) nienależnie lub
- 2) w nadmiernej wysokości

– podlegają zwrotowi przez beneficjenta wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia doręczenia beneficjentowi wezwania do ich zwrotu.

5. Zwrotowi, o którym mowa w ust. 3 i 4, podlega odpowiednio ta część środków, która została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem albo pobrana nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

6. Do środków podlegających zwrotowi na podstawie ust. 3 lub 4 stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. Nr 98, poz. 634 i Nr 227, poz. 1505 oraz z 2009 r. Nr 115, poz. 961) dotyczące nienależnie lub nadmiernie pobranych krajowych środków publicznych, przeznaczonych na współfinansowanie wydatków realizowanych z funduszy Unii Europejskiej, które zostały przekazane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na podstawie umowy w związku z realizacją Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybackiej lub sektorowego programu operacyjnego.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, beneficjentowi nie przysługuje prawo do otrzymania wyprzedzającego finansowania kosztów kwalifikowalnych operacji realizowanych z udziałem środków EFRROW przez okres 3 lat, licząc od dnia stwierdzenia wykorzystania środków, o których mowa w ust. 1, niezgodnie z przeznaczeniem.”;

4) w art. 10d ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W ramach działań: wdrażanie projektów współpracy i funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja, lokalne grupy działania realizujące operacje z udziałem środków EFRROW mogą otrzymać środki z budżetu państwa na wyprzedzające finansowanie kosztów kwalifikowalnych ponoszonych na realizację tych operacji.”;

5) po art. 10g dodaje się art. 10h – 10j w brzmieniu:

„Art. 10h. 1. Beneficjenci programu rozwoju obszarów wiejskich w ramach działania grupy producentów rolnych mogą w pierwszym roku działalności otrzymać, na wniosek, środki z agencji płatniczej realizującej płatności z EFRROW przeznaczone na wyprzedzające finansowanie pomocy w ramach tego działania.

2. Środki, o których mowa w ust. 1, są wypłacane beneficjentowi:

- 1) na podstawie zawartej z nim umowy;
- 2) we wnioskowanej wysokości, nie wyższej od wysokości udziału krajowych środków publicznych pochodzących z budżetu państwa przeznaczonych na współfinansowanie wydatków realizowanych z EFRROW, określonego na podstawie planowanej wielkości i wartości przychodów ze sprzedaży produktów lub grupy produktów, ze względu na które grupa producentów rolnych została utworzona, wytworzonych w gospodarstwach członków tej grupy, w pierwszym roku działalności, nie wyższej jednak niż 50 000 zł.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa się w oddziale regionalnym agencji płatniczej realizującej płatności z EFRROW na formularzu udostępnionym przez tę agencję, w terminie 30 dni od dnia, w którym decyzja, o której mowa w art. 20 ust. 1 ustawy PROW, stała się ostateczna.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera w szczególności:

- 1) nazwę i siedzibę grupy producentów rolnych;
- 2) dane osób upoważnionych do reprezentowania grupy – zgodnie z jej aktem założycielskim;
- 3) datę i numer decyzji o przyznaniu pomocy;
- 4) oświadczenie o planowanej wielkości i wartości przychodów ze sprzedaży produktów lub grupy produktów, ze względu na które grupa producentów rolnych została utworzona, wytworzonych w gospodarstwach członków tej grupy, w pierwszym roku działalności;
- 5) wysokość wnioskowanego wyprzedzającego finansowania.

5. Jeżeli wniosek, o którym mowa w ust. 1, nie został złożony w terminie, agencja płatnicza realizująca płatności z EFRROW pozostawia wniosek bez rozpatrzenia, informując beneficjenta o przyczynach pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia oraz pouczając go o prawie wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

6. Jeżeli wniosek, o którym mowa w ust. 1, nie spełnia innych wymogów formalnych, agencja płatnicza realizująca płatności z EFRROW wzywa beneficjenta do usunięcia braków, w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania, pouczając go, że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpatrzenia oraz że w takim przypadku służy mu skarga do sądu administracyjnego.

7. W przypadku pozostawienia wniosku, o którym mowa w ust. 1, bez rozpatrzenia albo odmowy udzielenia środków na wyprzedzające finansowanie, o którym mowa w ust. 1, beneficjentowi służy skarga do sądu administracyjnego na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270, z późn. zm.²⁾).

8. Agencja płatnicza realizująca płatności z EFRROW informuje beneficjenta, w formie pisemnej, w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku, o terminie zawarcia umowy albo o przyczynach odmowy udzielenia środków na wyprzedzające finansowanie, o którym mowa w ust. 1.

9. Umowa, o której mowa w ust. 2, zawiera w szczególności:

- 1) oznaczenie przedmiotu i stron umowy;
- 2) określenie wysokości środków, o których mowa w ust. 1;
- 3) określenie warunków i terminów wypłaty oraz rozliczenia środków, o których mowa w ust. 1;
- 4) określenie warunków i trybu zwrotu środków, o których mowa w ust. 1, w przypadku gdy środki te zostały wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem albo pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości;
- 5) określenie warunków rozwiązania umowy.

10. W kolejnych latach działalności beneficjenta środki, o których mowa w ust. 1, zalicza się na poczet przyznawanych beneficjentowi z tytułu pomocy krajowych środków publicznych pochodzących z budżetu państwa przeznaczonych na współfinansowanie wydatków realizowanych z EFRROW.

Art. 10i. 1. Beneficjenci programu rozwoju obszarów wiejskich mogą otrzymać zaliczkę w ramach działań:

- 1) modernizacja gospodarstw rolnych;
- 2) zwiększenie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej;
- 3) różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej;
- 4) tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw;
- 5) wdrażanie lokalnych strategii rozwoju w przypadku realizacji operacji:
 - a) które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działań wymienionych w pkt 3 i 4,
 - b) o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy PROW;
- 6) wdrażanie projektów współpracy;
- 7) funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja.

2. Zaliczka jest wypłacana beneficjentowi:

- 1) jeżeli wnioskował o jej wypłatę, składając wniosek o przyznanie pomocy, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy PROW;
- 2) na podstawie umowy, o której mowa w art. 22 ust. 1 ustawy PROW.

Art. 10j. 1. Zaliczka wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem podlega zwrotowi przez beneficjenta wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia przekazania tych środków przez agencję płatniczą realizującą płatności z EFRROW.

2. Zaliczka pobrana:

1) nienależnie lub

2) w nadmiernej wysokości

– podlega zwrotowi przez beneficjenta wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia doręczenia beneficjentowi wezwania do ich zwrotu.

3. Zwrotowi, o którym mowa w ust. 1 i 2, podlega odpowiednio ta część środków, która została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem albo pobrana nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

4. Do środków podlegających zwrotowi na podstawie ust. 1 lub 2 stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa dotyczące nienależnie lub nadmiernie pobranych krajowych środków publicznych, przeznaczonych na współfinansowanie wydatków realizowanych z funduszy Unii Europejskiej, które zostały przekazane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na podstawie umowy w związku z realizacją Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybackiej lub sektorowego programu operacyjnego.”.

Art. 2. W sprawach dotyczących wyprzedzającego finansowania kosztów kwalifikowalnych w ramach działań objętych programem rozwoju obszarów wiejskich wszczętych na podstawie wniosków złożonych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 3. 1. Beneficjenci, o których mowa w art. 10i ust. 1 ustawy wymienionej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, którzy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy złożyli wniosek o przyznanie pomocy, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427, z późn. zm.¹⁾), zwanej dalej „ustawą PROW”, mogą otrzymać zaliczki, o których mowa w art. 38 ust. 2 i art. 56 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 368 z 23.12.2006, str. 15, z późn. zm.), zwane dalej „zaliczkami”, na zasadach określonych w ust. 2 – 10.

2. Zaliczka jest wypłacana beneficjentowi:

- 1) na jego wniosek złożony w terminie 30 dni od dnia:
 - a) wejścia w życie ustawy – w przypadku gdy pomoc została przyznana przed dniem wejścia w życie ustawy,
 - b) przyznania pomocy – w przypadku gdy pomoc została przyznana po dniu wejścia w życie ustawy;
- 2) na podstawie zmienionej umowy, o której mowa w art. 22 ust. 1 ustawy PROW.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, składa się na formularzu udostępnionym przez agencję płatniczą realizującą płatności z EFRROW w miejscu, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy PROW.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, zawiera w szczególności:

- 1) imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres beneficjenta;
- 2) datę zawarcia i numer umowy, o której mowa w art. 22 ust. 1 ustawy PROW;
- 3) wysokość wnioskowanej zaliczki.

5. Jeżeli wniosek, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, nie został złożony w terminie, agencja płatnicza realizująca płatności z EFRROW pozostawia wniosek bez rozpatrzenia, informując beneficjenta o przyczynach pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia oraz pouczając go o prawie wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

6. Jeżeli wniosek, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, nie spełnia innych wymogów formalnych, agencja płatnicza realizująca płatności z EFRROW wzywa beneficjenta do usunięcia braków, w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania, pouczając go, że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpatrzenia oraz że w takim przypadku służy mu skarga do sądu administracyjnego.

7. W przypadku pozostawienia wniosku, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, bez rozpatrzenia albo odmowy udzielenia zaliczki, beneficjentowi służy skarga do sądu administracyjnego na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270, z późn. zm.²⁾).

8. Agencja płatnicza realizująca płatności z EFRROW informuje beneficjenta, w formie pisemnej, w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku, o terminie zawarcia umowy zmieniającej umowę, o której mowa w art. 22 ust. 1 ustawy PROW, albo o przyczynach odmowy udzielenia zaliczki.

9. Do zwrotu zaliczki stosuje się przepisy art. 10j ustawy wymienionej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

10. Zaliczka nie przysługuje beneficjentowi na realizację danej operacji, jeżeli na podstawie dotychczasowego przepisu art. 10c ustawy wymienionej w art. 1:

- 1) otrzymał środki na wyprzedzające finansowanie kosztów kwalifikowalnych ponoszonych na realizację tej operacji lub
- 2) ubiega się o wypłatę środków, o których mowa w pkt 1.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 98, poz. 634, Nr 214, poz. 1349 i Nr 237, poz. 1655 oraz z 2009 r. Nr 20, poz. 105.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 162, poz. 1692, z 2005 r. Nr 94, poz. 788, Nr 169, poz. 1417, Nr 250, poz. 2118 i Nr 264, poz. 2205, z 2006 r. Nr 38, poz. 268, Nr 208, poz. 1536 i Nr 217, poz. 1590, z 2007 r. Nr 120, poz. 818, Nr 121, poz. 831 i Nr 221, poz. 1650, z 2008 r. Nr 190, poz. 1171 i Nr 216, poz. 1367 oraz z 2009 r. Nr 53, poz. 433 i Nr 144, poz. 1179.

UZASADNIENIE

Zmiana ustawy z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej (Dz. U. Nr 187, poz. 1381, z 2008 r. Nr 52, poz. 304 i Nr 214, poz. 1349 oraz z 2009 r. Nr 157, poz. 1241) ma zasadniczo na celu prawne uregulowanie możliwości zaliczkowania wypłat środków na realizację działań współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013.

Zgodnie z art. 38 ust. 2 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 368 z 23.12.2006, str. 15, z późn. zm.), lokalne grupy działania ponoszące koszty bieżące swojego funkcjonowania mogą wnioskować o zaliczki do agencji płatniczej. Taka regulacja została wprowadzona na skutek dokonania zmiany powyższego rozporządzenia rozporządzeniem Komisji (WE) nr 482/2009 z dnia 8 czerwca 2009 r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1974/2006 ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz rozporządzenie (WE) nr 883/2006 ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1290/2005 w odniesieniu do prowadzenia kont przez agencje płatnicze, deklaracji wydatków i dochodów oraz warunków zwrotu wydatków w ramach EFRG i EFRROW (Dz. Urz. UE L 145 z 10.06.2009, str. 17). Prawodawca wspólnotowy, wprowadzając możliwość wypłaty zaliczek dla lokalnych grup działania na poczet kosztów bieżących tych grup, wzorował się na obowiązujących regulacjach określonych w art. 56 rozporządzenia nr 1974/2006, dotyczących możliwości wypłaty zaliczek w ramach tzw. środków inwestycyjnych. Regulacje te, zarówno przewidziana w art. 38 ust. 2 jak i w art. 56 rozporządzenia nr 1974/2006, w sposób zupełny określają warunki wypłaty takich zaliczek, wskazując komu mogą one zostać wypłacone, na co i w ramach jakich środków, w jakiej wysokości oraz jakie zabezpieczenie jest wymagane, aby otrzymać zaliczkę. Ponadto przepisy

te określają, że aby można było wypłacać takie zaliczki państwo członkowskie powinno przewidzieć taką możliwość w programie rozwoju obszarów wiejskich.

Zgodnie z art. 56 rozporządzenia nr 1974/2006 beneficjenci na realizację inwestycji z udziałem środków EFRROW mogą wnioskować o zaliczki do agencji płatniczej. Zaliczka jest zatem wyjątkowym mechanizmem na gruncie przepisów dotyczących wspierania rozwoju obszarów wiejskich, umożliwiającym wypłatę beneficjentowi środków finansowych z tytułu pomocy w ramach programu rozwoju obszarów wiejskich zanim poniesie on wydatki kwalifikowalne na realizację operacji obejmującej inwestycję, na którą została mu przyznana ta pomoc. Zasadniczo bowiem środki finansowe z tytułu pomocy w ramach programu rozwoju obszarów wiejskich w przypadku tzw. działań inwestycyjnych są wypłacane beneficjentowi po poniesieniu przez niego wydatków kwalifikowalnych na realizację operacji, na którą przyznana została pomoc.

Zgodnie z art. 38 ust. 2 rozporządzenia nr 1974/2006 kwota zaliczki dla lokalnych grup działania nie może przekroczyć 20 % przyznanej pomocy na sfinansowanie kosztów bieżących. Zgodnie z art. 56 ww. rozporządzenia Komisji kwota zaliczki na wsparcie inwestycji nie może przekroczyć 20 % przyznanej kwoty pomocy, a w przypadku pomocy przyznanej w 2009 r. lub w 2010 r. – 50 %. Warunkiem wypłacenia zaliczek jest ustanowienie gwarancji bankowej lub równoważnej gwarancji odpowiadającej 110 % kwoty zaliczki. Pomimo konieczności ustanowienia tego typu zabezpieczeń zaliczka określona w przepisach wspólnotowych powinna być atrakcyjnym mechanizmem pozyskiwania środków finansowych na realizację operacji inwestycyjnych w ramach programu rozwoju obszarów wiejskich, szczególnie w sytuacji kryzysu finansowego i wynikającymi stąd trudnościami z uzyskaniem kredytu bankowego na realizację takich operacji. Wobec zaistniałych wyzwań związanych z kryzysem finansowym zachodzi zatem potrzeba uruchomienia możliwości wypłaty takich zaliczek. Ponadto z uwagi na potrzebę umożliwienia lokalnym grupom działania aktywnego wdrażania lokalnych strategii rozwoju oraz mając na uwadze wprowadzoną na mocy rozporządzenia nr 482/2009 z dnia 8 czerwca 2009 r. możliwość wypłaty zaliczek na poczet kosztów bieżących dla lokalnych grup działania zasadnym jest również w tym zakresie uruchomienie zaliczek.

Z uwagi na wskazywaną wyżej zupełność regulacji wspólnotowej w zakresie warunków otrzymania zaliczek, przepisy krajowe powinny obejmować przede wszystkim sprawy trybu udzielania (wypłaty) takich zaliczek. W przepisach krajowych należy bowiem

uregulować te kwestie, które nie zostały objęte regulacją wspólnotową, a których uregulowanie jest niezbędne do prawidłowego wykonania przepisów wspólnotowych dotyczących zaliczek. W odniesieniu do trybu wypłaty zaliczek przepisy wspólnotowe określają jedynie kto jest właściwy do ich wypłaty, wskazując agencję płatniczą.

Proponowane regulacje określające tryb postępowania w sprawie wypłaty zaliczek są najprostszym z rozwiązań branych pod uwagę w trakcie projektowania przedmiotowych regulacji, mającym na celu jak najmniejsze obciążenia administracyjne beneficjenta. Nieobciążanie beneficjenta koniecznością podejmowania dodatkowych proceduralnych czynności jest wartością samą w sobie, a ponadto wpływa na efektywniejsze wykorzystanie wprowadzanego mechanizmu zaliczek. Wobec tego, że zaliczka może być wypłacona beneficjentowi pod warunkiem ustanowienia zabezpieczenia w postaci gwarancji bankowej lub innego równoważnego zabezpieczenia, zaproponowano, aby wniosek o wypłatę zaliczki beneficjent składał wnioskując o przyznanie pomocy, gdyż zasadniczo od rozstrzygnięcia w przedmiocie przyznania pomocy zależy możliwość wypłaty zaliczki. Ponadto wypłata zaliczki miałyby następować na podstawie tej samej umowy, na podstawie której zostanie przyznana pomoc. W tym celu umowa ta powinna rozstrzygać co najmniej o wysokości i terminach wypłaty środków finansowych z tytułu zaliczki. Dzięki takiemu rozwiązaniu zarówno wniosek o przyznanie pomocy, jak i wniosek o wypłatę zaliczki zostaną rozpatrzone w jednym postępowaniu, a beneficjent z tego powodu, że ubiega się o wypłatę zaliczki nie będzie dodatkowo absorbowany. Ponadto z uwagi na to, że o przyznaniu pomocy i o wypłacie zaliczki rozstrzygnie wynik tego samego postępowania, beneficjentowi w przypadku odmowy wypłaty zaliczki będzie przysługiwało, podobnie jak w przypadku odmowy przyznania pomocy, prawo wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

Jednakże nie w każdej sytuacji takie rozwiązanie jest możliwe. Generalnie przewiduje się, że beneficjenci działań wskazanych w art. 10i będą mogli wnioskować o zaliczkę we wniosku o przyznanie pomocy. Niemniej jednak w związku z obecną sytuacją ekonomiczną proponuje się umożliwić wystąpienie o zaliczkę również tym beneficjentom, którzy złożyli wnioski o przyznanie pomocy przed wejściem w życie projektowanej ustawy i nie zakończyli realizacji operacji (nie rozliczyli operacji). Wobec tych podmiotów konieczne jest wprowadzenie odpowiedniej regulacji przejściowej, umożliwiającej im w określonym czasie od dnia wejścia w życie ustawy bądź od dnia przyznania pomocy (w przypadku gdy pomoc została przyznana beneficjentowi po dniu wejścia w życie projektowanej ustawy) złożenie wniosku o wypłatę zaliczki. Odpowiednie regulacje w tym zakresie zostały zaproponowane

w art. 3 projektowanej ustawy. Podobnie jak w przypadku regulacji dotyczących podmiotów, którzy będą wnioskować o wypłatę zaliczki, składając wniosek o przyznanie pomocy po dniu wejścia w życie projektowanej ustawy (a więc dodawanego art. 10i), projektując art. 3 projektowanej ustawy kierowano się potrzebą wprowadzenia jak najbardziej efektywnych, a zarazem prostych rozwiązań, nie obciążających nazbyt beneficjentów dokonywaniem proceduralnych czynności. Jednakże z uwagi na bardziej skomplikowaną sytuację nieuniknione jest w przypadku takich beneficjentów, o ile będą się ubiegać o wypłatę zaliczki, podejmowanie przez nich czynności dodatkowych w stosunku do czynności podjętych w celu uzyskania pomocy. Taką czynnością będzie złożenie odrębnego wniosku o wypłatę zaliczki. Zgodnie z przepisami wspólnotowymi zaliczki udziela agencja płatnicza, a więc wniosek o jej wypłatę powinien być kierowany do agencji płatniczej. Zakłada się jednakże, aby w celu zminimalizowania niedogodności polegających na konieczności składania odrębnego wniosku o zaliczkę, proponuje się żeby taki wniosek był składany w miejscu, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy, której zaliczka ma dotyczyć. Z uwagi natomiast na to, że o zaliczkę mogą ubiegać się beneficjenci różnych działań PROW 2007 – 2013, a w odniesieniu do tych działań zostały określone różne miejsca, w których należy składać wniosek o przyznanie pomocy, projektowana ustawa nie będzie wskazywała tych miejsc. Nie stanowi to jednakże dla beneficjentów utrudnienia, bowiem każdy z nich powinien znać miejsce, w którym złożył wniosek o przyznanie pomocy. Aby uzyskać zaliczkę konieczne będzie ponadto zawarcie umowy zmieniającej umowę (aneksu) o przyznaniu pomocy. Na mocy takiego aneksu do umowy o przyznaniu pomocy zostaną dodane odpowiednie postanowienia dotyczące zaliczki. Jednocześnie, aby zachować dla beneficjenta ubiegającego się o zaliczkę na mocy art. 3 projektowanej ustawy analogiczne uprawnienia, jakimi dysponuje beneficjent ubiegający się o zaliczkę na mocy dodawanego art. 10i, zaproponowano, aby przysługiwała mu skarga do sądu administracyjnego.

Poza rozstrzygnięciami o charakterze trybowym projektowana ustawa przesądza w ramach jakich działań programu rozwoju obszarów wiejskich beneficjenci mogą ubiegać się o wypłatę zaliczki. Przepis art. 56 rozporządzenia nr 1974/2006 określa wprawdzie, że o zaliczki można ubiegać się w ramach „środków wsparcia inwestycji”, lecz nie określa, które środki (działania) jako takie, można zakwalifikować. Pozostałe przepisy wspólnotowe dotyczące wsparcia rozwoju obszarów wiejskich również nie określają definicji „środka wsparcia inwestycji”. W świetle tych regulacji wspólnotowych uzasadnionym jest uznanie za takie środki (działania), te działania, w ramach których są wspierane inwestycje,

w szczególności są ponoszone wydatki określone w art. 55 rozporządzenia nr 1974/2006. Jednocześnie przepis art. 56 rozporządzenia nr 1974/2006 upoważnia państwo członkowskie do podjęcia decyzji o możliwości wypłaty zaliczek w odniesieniu do takich działań. Działając w ramach takiego fakultatywnego upoważnienia i wprowadzając odpowiednie postanowienia w programie rozwoju obszarów wiejskich państwo członkowskie może określić te działania, w ramach których jest dopuszczona możliwość wypłaty zaliczki, wskazując ich nazwy. Mając ponadto na uwadze założenie, że w ramach jednego działania nie może funkcjonować więcej niż jeden mechanizm wcześniejszego finansowania kosztów kwalifikowalnych zaproponowano listę działań, w ramach których można ubiegać się o wypłatę zaliczki. W związku z tym konieczne jest odstąpienie od wcześniejszego finansowania kosztów kwalifikowalnych w ramach mechanizmu wyprzedzającego finansowania tych kosztów przewidzianego w dotychczasowym art. 10c w odniesieniu do działań objętych osią 4 Leader. Dotyczy to następujących działań: wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, wdrażanie projektów współpracy i funkcjonowanie lokalnej grupy działania (aktualna nazwa ostatniego z tych działań to: funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja).

Wobec powyższych założeń oraz z uwagi na toczące się postępowania dotyczące udzielenia wyprzedzającego finansowania w ramach działań objętych osią 4 Leader, prowadzone na podstawie dotychczasowych przepisów, proponuje się wprowadzić regulację przejściową umożliwiającą uzyskanie beneficjentom tych działań, według ich wyboru, środków z tytułu wyprzedzającego finansowania kosztów kwalifikowalnych (na mocy dotychczasowych przepisów) bądź z tytułu zaliczki (na mocy projektowanych przepisów). Odpowiednie regulacje w tym zakresie zostały zaproponowane w art. 2 i art. 3 ust. 10 projektowanej ustawy. Wykluczają one możliwość jednoczesnego uzyskania środków z tytułu wyprzedzającego finansowania i środków z tytułu zaliczki na tą samą operację. Co do zasady bowiem w sprawach dotyczących wyprzedzającego finansowania kosztów kwalifikowalnych w ramach działań objętych programem rozwoju obszarów wiejskich wszczętych na podstawie wniosków złożonych przed dniem wejścia w życie ustawy proponuje się stosować przepisy dotychczasowe (art. 2 projektowanej ustawy). Jeżeli ten podmiot na podstawie dotychczasowych przepisów otrzyma środki na wyprzedzające finansowanie kosztów kwalifikowalnych ponoszonych na realizację danej operacji albo ubiega się o ich wypłatę, nie będzie mógł uzyskać zaliczki na daną operację na podstawie nowych przepisów (art. 3 ust. 10 projektowanej ustawy). Jednakże podmiot ubiegający się o wyprzedzające finansowanie kosztów kwalifikowalnych ponoszonych na realizację danej operacji na mocy dotychczasowych przepisów może w każdym czasie wycofać swój wniosek o udzielenie

wyprzedzającego finansowania. W takiej sytuacji podmiot ten będzie mógł otrzymać zaliczkę na podstawie nowych przepisów, gdyż nie zachodzą negatywne przesłanki określone w projektowanym art. 3 ust. 10. Wprowadzenie tych przepisów zapewni zatem uniknięcie podwójnego finansowania tych samych operacji oraz jednoznaczne rozstrzygnięcie sposobu postępowania ze sprawami powstałymi podczas obowiązywania dotychczasowych przepisów.

W przypadku wykorzystania zaliczki niezgodnie z przeznaczeniem, pobrania nienależnie lub w nadmiernej wysokości beneficjenci będą zobowiązani do jej zwrotu ze środków własnych lub z ustanowionej gwarancji wraz z odsetkami ustalonymi jak dla zaległości podatkowych. Powyższe służy właściwemu zabezpieczeniu interesów finansowych Wspólnoty i budżetu państwa.

Wprowadzenie w życie jakichkolwiek przepisów krajowych w tym zakresie powinno być poprzedzone zmianą programu rozwoju obszarów wiejskich polegającą na zawarciu w tym programie, zgodnie z dyspozycją art. 38 ust. 2 i art. 56 ust. 1 rozporządzenia nr 1974/2006, postanowienia o możliwości ubiegania się o wypłatę zaliczki. Z uwagi na potrzebę niezwłocznego uruchomienia zaliczek zdecydowano się rozpocząć prace legislacyjne w tym zakresie równoległe z procesem dokonywania zmian w programie rozwoju obszarów wiejskich.

Ponadto poza zmianami dotyczącymi wprowadzenia mechanizmu zaliczek w projektowanej ustawie zaproponowano szereg innych regulacji.

Proponuje się uchylenie w obowiązującym art. 10b ust. 2, gdyż określone w tym przepisie wyłączenie prawa jednostki samorządu terytorialnego do otrzymania wyprzedzającego finansowania na działania realizowane z udziałem EFRROW na okres 3 lat w sytuacji wykorzystania środków na wyprzedzające finansowanie niezgodnie z przeznaczeniem przez tą jednostkę wydaje się zbyt rygorystyczny. Ponadto brak możliwości otrzymywania środków budżetowych przez jednostki samorządu terytorialnego przez okres 3 lat, na realizację zadań z zakresu melioracji wodnych i scalania gruntów uniemożliwiłby realizację tych zadań ze środków PROW 2007 – 2013.

Dodatkowo w projektowanej ustawie zaproponowano zmianę brzmienia obowiązującego art. 10c w następującym zakresie:

- 1) uchylono możliwość otrzymania środków z budżetu państwa na wyprzedzające finansowanie kosztów kwalifikowalnych ponoszonych na realizację operacji

w ramach działań wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, wdrażanie projektów współpracy oraz funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja i jednocześnie przyznano taką możliwość beneficjentom działania pn. szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie,

- 2) wskazano tryb wnioskowania o ww. środki,
- 3) określono maksymalną kwotę wkładu z budżetu państwa, o jaki beneficjent będzie mógł wystąpić we wniosku o przyznanie pomocy.

W celu uzyskania maksymalnych środków z budżetu EFRROW, zasadnym jest, aby środki wyprzedzającego finansowanie kosztów kwalifikowalnych ponoszonych na realizację tych operacji z budżetu państwa przeznaczonych na współfinansowanie wydatków nie były wyższe niż 25 % kwoty wynikającej z umowy o przyznanie pomocy.

Zgodnie z art. 56 rozporządzenia nr 1974/2006 o zaliczki mogą wnioskować wyłącznie beneficjenci działań, w ramach których wspierane są inwestycje. Z uwagi na nieinwestycyjny charakter działania „Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie” (organizowanie i przeprowadzanie szkoleń), a więc niemożność zastosowania mechanizmu zaliczek, proponuje się objęcie beneficjentów tego działania innym mechanizmem wcześniejszego finansowania kosztów kwalifikowalnych, a mianowicie mechanizmem wyprzedzającego finansowania.

Według obecnie obowiązujących przepisów pomoc w ramach przedmiotowego działania przyznawana jest w formie refundacji poniesionych kosztów związanych z przeprowadzeniem szkoleń dla osób zatrudnionych w rolnictwie lub leśnictwie. Wprowadzenie możliwości uzyskania wyprzedzającego finansowania ułatwi beneficjentom realizację operacji. Beneficjentami tych działań są firmy szkoleniowe nieposiadające wystarczających środków, które mogą zaangażować w realizację operacji – do rozliczenia po roku lub dłuższym okresie. Pozyskanie kredytu przez te firmy w obecnie trudnej sytuacji kryzysu finansowego stanowi barierę udziału w programie i wnioskowania o środki PROW 2007 – 2013. Ten brak zainteresowania udziałem w programie przez potencjalnych beneficjentów, może negatywnie wpłynąć na wdrażanie i wydatkowanie środków PROW 2007 – 2013, skutkując niewykorzystaniem środków finansowych przyznanych w ramach Programu na to działanie.

Ponadto wsparcie podmiotów szkoleniowych przez umożliwienie im skorzystania z mechanizmu wyprzedzającego finansowania jest istotne również z tego względu, że w warunkach polskich, z uwagi na generalnie niski poziom wykształcenia ludności wiejskiej, pomoc szkoleniowa ma szczególne znaczenie dla rozwoju sektorów rolnictwa i leśnictwa.

A właśnie podmioty szkoleniowe – potencjalni beneficjenci tego działania – będą miały za zadanie zorganizowanie i przeprowadzenie szkoleń dla osób pracujących w rolnictwie i leśnictwie. Poprawa poziomu wiedzy i kwalifikacji zawodowych rolników i leśników przyczyni się do osiągnięcia celów przedmiotowego działania – wzrostu konkurencyjności rolnictwa i leśnictwa oraz dostosowywania procesów produkcyjnych do rosnących wymagań w zakresie ochrony środowiska, jakości i bezpieczeństwa produkcji oraz warunków utrzymania zwierząt. Wsparcie tych podmiotów jest tym bardziej uzasadnione, że tematyka szkoleń będzie dotyczyła m.in. minimalnych wymagań wzajemnej zgodności dla gospodarstw rolnych (tzw. cross-compliance). Od dnia 1 stycznia 2009 r. w Polsce wysokość przyznawanych rolnikom płatności bezpośrednich oraz niektórych płatności realizowanych w ramach PROW 2007 – 2013 (płatności z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania – ONW, zalesiania gruntów rolnych, programu rolnośrodowiskowego) uzależniona jest od spełnienia przez rolników wymogów wzajemnej zgodności. Szczegółową wiedzę z tego zakresu, przez organizację i przeprowadzenie szkoleń, będą mogły przekazać rolnikom i leśnikom właśnie podmioty szkoleniowe, potencjalni beneficjenci przedmiotowego działania. W efekcie przyczyni się to również do zminimalizowania liczby sankcji nakładanych na rolników i leśników za niedostosowanie gospodarstw rolnych i leśnych do wymagań krajowych i unijnych, polegających na obniżeniu wysokości płatności.

W przypadku wykorzystania przez beneficjentów przedmiotowego działania środków wyprzedzającego finansowania niezgodnie z przeznaczeniem, pobrania nienależnie lub w nadmiernej wysokości przewidziano, iż beneficjenci będą zobowiązani do jej zwrotu ze środków własnych wraz z odsetkami ustalonymi jak dla zaległości podatkowych. Powyższe służy właściwemu zabezpieczeniu interesów finansowych Wspólnoty i budżetu państwa.

Wyłączenie możliwości wyprzedzającego finansowania kosztów kwalifikowanych operacji realizowanych z udziałem środków EFRROW przez okres 3 lat od dnia stwierdzenia wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem środków na wyprzedzające finansowanie kosztów poniesionych na to działanie zostało wprowadzone na wzór rozwiązań przewidzianych w ustawie z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.) (art. 145), dotyczących sankcji za wykorzystanie dotacji z budżetu państwa niezgodnie z przeznaczeniem tej dotacji. Rozwiązanie to ma służyć zabezpieczeniu interesów finansowych Wspólnoty i budżetu państwa oraz gwarantować wysoką jakość świadczonych usług szkoleniowych.

Przedstawione rozwiązanie istotnie przyczyni się do usprawnienia procesu wdrażania działania „Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie” objętego PROW 2007 – 2013 i przyspieszenia wydatkowania środków przewidzianych na realizację tego działania oraz przyczyni się do szybszego podniesienia kwalifikacji zawodowych rolników i leśników, pogłębienia wiedzy zwłaszcza w tych dziedzinach, w których wymagane jest dostosowanie do norm krajowych i wymogów Unii Europejskiej.

Ponadto w projektowanej ustawie zaproponowano (dodawany art. 10h), aby grupy producentów rolnych mogły uzyskiwać środki finansowe w celu ułatwienia tworzenia i działalności administracyjnej w formie wyprzedzającego finansowania do wysokości współfinansowania krajowego w kwocie nieprzekraczającej 50 000 zł. Umożliwi to płynne finansowanie kosztów administracyjnych grupy producentów rolnych, które w obecnej trudnej sytuacji gospodarczej kraju nie są w stanie pozyskać środków zewnętrznych na prowadzenie swojej działalności w pierwszym roku finansowania. Tworzenie grupy wiąże się z koniecznością skorzystania z usług doradczych, notarialnych, rejestracją w Krajowym Rejestrze Sądowym, zatrudnieniem pracowników do obsługi finansowej i administracyjnej, przygotowaniem i utrzymaniem biura. Wszystkie te czynności wiążą się z ponoszeniem kosztów, które dla nowo powstałych przedsiębiorców, którymi są grupy producentów rolnych, złożonych najczęściej z osób fizycznych, są bardzo wysokie, co powoduje, że grupy nie są w stanie w pierwszym roku w pełni skoncentrować się na swojej podstawowej działalności, jaką jest produkcja i sprzedaż płodów rolnych. Grupy rezygnują z korzystania z większości ww. usług właśnie z przyczyn finansowych. Wyprzedzające finansowanie stanowiłoby typowe wsparcie na uruchomienie działalności, pomoc w jej początkowej fazie.

Wysokość wsparcia ustalona do kwoty 50 000 zł określona została na podstawie informacji pochodzących od grup producentów rolnych oraz urzędów marszałkowskich. Stanowi ona górną granicę kosztów ponoszonych przez grupy producentów rolnych w pierwszym roku ich działalności, przy uwzględnieniu również okresu w trakcie organizacji.

Wcześniejsze wypłacenie środków grupom producentów rolnych służy osiągnięciu zamierzonego celu związanego z utworzeniem większej liczby grup sprzedających na rynek wytworzone produkty rolne. Obecnie stosowane zasady wypłacania środków po pierwszym roku funkcjonowania grupy utrudniają ich zakładanie. Finansowanie grupy jedynie ze środków własnych członków tej grupy, tym bardziej, że w rozliczeniach np. podatku VAT grupy są traktowane tak jak inne podmioty, powoduje powstawanie niepożądanych zatorów płatniczych. Wspieranie tworzenia grup producentów rolnych ma istotne znaczenie dla

rozwoju rynku produktów rolniczych. Zorganizowane grupy lepiej radzą sobie na rynku, ponieważ mogą uzyskiwać korzystniejsze ceny na swoje produkty, w ramach podpisywanych kontraktów. Jednocześnie koncentracja produkcji pozwala na uzyskanie niższych kosztów produkcji, co przekłada się na tańsze produkty żywnościowe.

W projektowanej ustawie uregulowano sposób wnioskowania o ww. środki przez grupy producentów rolnych, tryb rozpatrywania tych wniosków oraz wymieniono elementy, które powinna zawierać umowa między agencją płatniczą, tj. Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), a grupą.

Otrzymane środki rozliczane będą w następnych 5 latach – do pełnego rozliczenia.

W związku z tym, wyprzedzające finansowanie jest odrębnym instrumentem wsparcia finansowego od tego, z którego grupy producentów rolnych korzystają w ramach PROW 2007 – 2013 zdecydowano, że będzie ono przyznawane grupie również w innej formie, jaką jest umowa, a nie w formie decyzji administracyjnej. Stąd też, obok wniosku o przyznanie pomocy, który powoduje wszczęcie przez dyrektora oddziału regionalnego ARiMR postępowania w sprawie przyznania grupie pomocy, pojawia się, występujący w projekcie, wniosek o przyznanie z agencji płatniczej środków na wyprzedzające finansowanie pomocy w ramach działania „Grupy producentów rolnych”. Przyznanie środków w ramach wyprzedzającego finansowania w formie umowy przyjęto w całym projekcie, w odniesieniu do innych działań.

Projekt zakłada, że wniosek o przyznanie środków na wyprzedzające finansowanie składa się w oddziale regionalnym agencji płatniczej realizującej płatności z EFRROW. Organem właściwym do podpisania umowy z grupą będzie dyrektor oddziału regionalnego ARiMR. Oddziały regionalne rozpatrują wnioski grup o przyznanie pomocy i o płatność z PROW w ramach działania „Grupy producentów rolnych”. Stąd decyzja o powierzeniu im spraw związanych z przyznawaniem i wypłatą pomocy w postaci wyprzedzającego finansowania.

Wniosek składa się na formularzu udostępnionym przez ARiMR, w terminie 30 dni od dnia, w którym decyzja o przyznaniu pomocy, stała się ostateczna. Wniosek o wydanie takiej decyzji grupy składają w ciągu 6 miesięcy od dnia zarejestrowania jej przez marszałka województwa właściwego dla jej siedziby.

Projekt określa, co zawiera wniosek o przyznanie środków na wyprzedzające finansowanie. Na podstawie tych danych dyrektor oddziału regionalnego bez problemu zidentyfikuje w bazie danych ARiMR, o którą grupę chodzi. Podobne informacje zawiera wniosek o przyznanie pomocy, określony w § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa

i Rozwoju Wsi z dnia 20 kwietnia 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Grupy producentów rolnych” objętej Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 (Dz. U. Nr 81, poz. 550 oraz z 2008 r. Nr 72, poz. 425). Jedną z tych danych jest oświadczenie o planowanej wielkości i wartości przychodów ze sprzedaży produktów lub grupy produktów, ze względu na które grupa producentów rolnych została utworzona, wytworzonych w gospodarstwach członków tej grupy, w pierwszym roku działalności. Rozróżnienie na planowaną wielkość i wartość przychodów ze sprzedaży produktów lub grupy produktów należy rozumieć, jako przychód wyrażony w pieniądzu – wartość oraz w innym produkcie – wielkość np. grupa planuje, że w pierwszym roku sprzeda 100 sztuk koni, czyli osiągnie przychód o wielkości 100 sztuk albo, że sprzeda konie o wartości 10 tys. zł, czyli osiągnie przychód o takiej wartości. Takie rozwiązanie wynika z jednostek miary, w jakich oblicza się minimalną roczną wielkość produkcji towarowej, o której mowa w załączniku do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 kwietnia 2008 r. w sprawie wykazu produktów i grup produktów, dla których mogą być tworzone grupy producentów rolnych, minimalnej rocznej wielkości produkcji towarowej oraz minimalnej liczby członków grupy producentów rolnych (Dz. U. Nr 72, poz. 424). Wielkość i wartość wymienionych w nim produktów podaje się w tonach, sztukach, litrach, hektarach i złotych, w zależności od rodzaju produktu np. zwierzęta w sztukach, ziarno zbóż w tonach, a miód lub inne produkty pszczele w złotych.

W projekcie przewidziano sytuacje, w których wniosek o przyznanie wyprzedającego finansowania pozostawia się bez rozpatrzenia. Będzie to mieć miejsce w przypadku uchybienia terminowi jego złożenia i nieusunięciu braków w terminie. Wówczas dyrektor oddziału regionalnego ARiMR poinformuje beneficjenta o przysługującym mu prawie wniesienia skargi do sądu administracyjnego. Proponuje się, aby skarga do sądu administracyjnego służyła również w przypadku, gdy wnioskodawcy odmówiono udzielenia wyprzedającego finansowania z uwagi na niespełnianie warunków udzielenia wyprzedającego finansowania, a więc np. gdy wnioskodawca nie jest grupą producentów rolnych. Po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku dyrektor oddziału regionalnego ARiMR poinformuje pisemnie beneficjenta o terminie zawarcia umowy. Projekt przewiduje najważniejsze elementy, jakie powinna ona zawierać.

Zaproponowane w projektowanej ustawie przepisy są korzystne dla beneficjentów i powinny przyczynić się do efektywnego wykorzystania środków przewidzianych w ramach

Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013. Wprowadzenie zaproponowanych mechanizmów jest szczególnie ważne w sytuacji kryzysu gospodarczego.

W związku z obowiązkiem wpisania zaliczek do Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013 projektowana ustawa może wejść w życie dopiero po zaakceptowaniu przez Komisję Europejską odpowiednich zmian w PROW na lata 2007 – 2013.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa nie zawiera norm technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projekt ustawy nie znajduje się w programie prac legislacyjnych Rady Ministrów, jednakże został przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zgłoszony do projektu programu Planu Stabilności i Rozwoju, jako jedno z działań antyrecesyjnych. Zgodnie z § 6 ust. 1a uchwały Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. – Regulamin Pracy Rady Ministrów (M.P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.), uzyskano zgodę Sekretarza Rady Ministrów na odstąpienie od wymogu opracowania projektu założeń do ustawy.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt ustawy został zamieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem niniejszej ustawy stosownie do art. 7 tej ustawy.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana ustawa

Projekt ustawy dotyczy ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, agencji płatniczej realizującej wydatki ze środków EFRROW oraz krajowych środków publicznych przeznaczonych na współfinansowanie wydatków realizowanych z tego funduszu, a także beneficjentów tego funduszu, w szczególności: producentów rolnych, firm szkoleniowych, lokalnych grup działania, przedsiębiorstw funkcjonujących w sektorze przetwórstwa i wprowadzania do obrotu produktów rolnych.

2. Wpływ projektowanej ustawy na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Środki finansowe przewidziane na udzielenie wsparcia w ramach działań wymienionych w projektowanej ustawie będą pochodzić z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i budżetu państwa oraz środków prywatnych.

Środki przeznaczone na realizację zaliczek i wyprzedzającego współfinansowania będą zaplanowane w ustawach budżetowych na poszczególne lata jako wydatki części budżetowej, której dysponentem jest minister właściwy do spraw rozwoju wsi lub w rezerwie celowej oraz jako prefinansowanie – w części dotyczącej wkładu unijnego.

Wejście w życie projektowanej ustawy nie spowoduje zwiększenia wydatków budżetu państwa związanych z koniecznością współfinansowania działania przez budżet krajowy oraz finansowania przez budżet wspólnotowy, a jedynie będzie oznaczało wcześniejsze uruchomienie ww. środków.

Zgodnie z ustaleniami Komitetu Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2009 r., projektowana ustawa nie może generować skutków finansowych dla budżetu państwa w 2009 r.

W związku z tym szacuje się, że mechanizmy wcześniejszego finansowania operacji w ramach PROW 2007 – 2013, wprowadzane projektowaną ustawą, będą wymagały wcześniejszego uruchomienia następujących środków z budżetu państwa dla nw. działań:

- 1) modernizacja gospodarstw rolnych w 2010 r. – 133 495 tys. euro (50 % zaliczki), z tego:
 - finansowanie unijne 100 121 tys. euro,
 - współfinansowanie krajowe 33 374 tys. euro.

W latach następnych należy zabezpieczyć po 53 398 tys. euro rocznie (20 % zaliczki), z tego:

- finansowanie unijne 40 048 tys. euro,
- współfinansowanie krajowe 13 350 tys. euro,

- 2) zwiększenie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej w 2010 r.
- 82 500 tys. euro (50 % zaliczki), z tego:
 - finansowanie unijne 61 875 tys. euro,
 - współfinansowanie krajowe 20 625 tys. euro.

W latach następnych należy zabezpieczyć po 33 000 tys. euro rocznie (20 % zaliczki), z tego:

- finansowanie unijne 24 750 tys. euro,
- współfinansowanie krajowe 8 250 tys. euro,

- 3) różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej w 2010 r. – 25 919 tys. euro (50 % zaliczki), z tego:
- finansowanie unijne 19 439 tys. euro,
 - współfinansowanie krajowe 6 480 tys. euro.

W latach następnych należy zabezpieczyć po 10 367 tys. euro rocznie (20 % zaliczki), z tego:

- finansowanie unijne 7 775 tys. euro,
- współfinansowanie krajowe 2 592 tys. euro,

- 4) tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw w 2010 r. – 76 769 tys. euro (50 % zaliczki), z tego:
- finansowanie unijne 57 577 tys. euro,
 - współfinansowanie krajowe 19 192 tys. euro.

W latach następnych należy zabezpieczyć po 30 708 tys. euro rocznie (20 % zaliczki), z tego:

- finansowanie unijne 23 031 tys. euro,
- współfinansowanie krajowe 7 677 tys. euro,

- 5) wdrażanie lokalnych strategii rozwoju w zakresie operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działań pn. różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej oraz tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, a także w zakresie tzw. małych projektów w 2010 r. – 32 576 tys. euro (50 % zaliczki), z tego:
- finansowanie unijne 26 061 tys. euro,
 - współfinansowanie krajowe 6 515 tys. euro.

W latach następnych należy zabezpieczyć po 13 030 tys. euro rocznie (20 % zaliczki), z tego:

- finansowanie unijne 10 424 tys. euro,
- współfinansowanie krajowe 2 606 tys. euro,

- 6) wdrażanie projektów współpracy, w przypadku operacji inwestycyjnych, w 2010 r.
- 1 125 tys. euro (50 % zaliczki), z tego:
 - finansowanie unijne 900 tys. euro,
 - współfinansowanie krajowe 225 tys. euro.

W latach następnych należy zabezpieczyć po 450 tys. euro rocznie (20 % zaliczki), z tego:

- finansowanie unijne 360 tys. euro,
- współfinansowanie krajowe 90 tys. euro,

- 7) funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja do końca okresu programowania po 4 560 tys. euro rocznie (20 % zaliczki na koszty bieżące), z tego:
- finansowanie unijne 3 648 tys. euro,
 - współfinansowanie krajowe 912 tys. euro.

Łącznie na wszystkie działania przewiduje się, że w 2010 r. zostaną wypłacone zaliczki w wysokości 356 944 tys. euro, z tego:

- finansowanie unijne 269 621 tys. euro,
- współfinansowanie krajowe 87 323 tys. euro.

W latach następnych, ogółem wypłaconych zostanie po 145 513 tys. euro rocznie, z tego:

- finansowanie unijne 110 037 tys. euro,
- współfinansowanie krajowe 35 476 tys. euro.

Środki wypłaconych zaliczek będą uwzględniane w kwartalnych deklaracjach wydatków do Komisji Europejskiej, które będą przekazywane w następujących terminach: do dnia 10 listopada za zaliczki wypłacone w okresie od dnia 1 lipca do dnia 15 października, do dnia 31 stycznia – za okres od dnia 16 października do dnia 31 grudnia, do dnia 30 kwietnia – za okres od dnia 1 stycznia do dnia 31 marca oraz do dnia 31 lipca – za okres od dnia 1 kwietnia do dnia 30 czerwca. Komisja Europejska, w terminie 45 dni od dnia otrzymania deklaracji, dokonuje płatności na rzecz państwa członkowskiego.

Dodatkowo w ramach wyprzedzającego współfinansowania w budżecie państwa należy zabezpieczyć następujące środki dla działania: szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie po 2 500 tys. euro rocznie oraz grupy producentów rolnych po 5 250 tys. euro rocznie.

Szacowana liczba operacji dla działania pn. szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie w okresie realizacji Programu wyniesie około 500 projektów szkoleniowych. Operacje (projekty szkoleniowe) wybierane są w drodze konkursu. Wybrana w drodze konkursu operacja będzie realizowana przez podmiot szkoleniowy, który ją zgłosił. Przewiduje się w okresie 2007 – 2013 przeprowadzenie 4 zamkniętych naborów, gdzie roczny budżet tych naborów wyniosłby 10 000 tys. euro ogółem.

Działanie pn. szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie zostało uruchomione w październiku 2009 r., jednakże procedury jego wdrażania nie przewidują obecnie proponowanego rozwiązania, tj. wyprzedzającego finansowania kosztów kwalifikowalnych. Dopiero po wejściu w życie projektowanej ustawy, będzie możliwe wprowadzenie proponowanego rozwiązania dla przedmiotowego działania. A zatem, z uwagi na planowane ogłaszanie konkursów (naborów wniosków o przyznanie pomocy), w okresie wiosenno-letnim każdego roku realizacji Programu, do roku 2013, najwcześniej mechanizm ten będzie można wprowadzić w 2010 r. lub 2011 r. Przy założeniu, że wybór operacji w drodze konkursu (ocena formalna i merytoryczna) trwa ok. 81 dni, począwszy od zamknięcia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, wyprzedzające finansowanie spowoduje wcześniejsze uruchomienie środków z budżetu państwa o kilka miesięcy.

Jednocześnie, rezygnując z mechanizmu wyprzedzającego współfinansowania dla działań osi 4 Leader, budżet państwa nie będzie zobowiązany do wcześniejszego zapewnienia przez cały okres programowania 18 040 tys. euro rocznie, z tego: wdrażanie lokalnych strategii rozwoju po 13 030 tys. euro rocznie, wdrażanie projektów współpracy po 450 tys. euro rocznie, funkcjonowanie lokalnych grup działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja po 4 560 tys. euro rocznie.

Do oszacowania wydatków na poszczególne lata przyjęto założenie, że w każdym roku będzie wykorzystane 15 % alokacji przewidzianej na każde działanie, zgodnie z podziałem na poszczególne lata określonym we właściwej decyzji Komisji Europejskiej oraz że wszyscy beneficjenci wystąpią o maksymalne zaliczki i maksymalną kwotę wyprzedzającego

współfinansowania. Dla działania szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie, przyjęto wykorzystanie 25 % alokacji rocznie, ze względu m.in. na brak akredytacji ww. działania. Ponadto na podstawie analizy lokalnych strategii rozwoju, założono, że 30 % środków przewidzianych na działanie pn. wdrażanie lokalnych strategii będzie przeznaczonych na operacje odpowiadające warunkom przyznania pomocy dla działania pn. odnowa i rozwój wsi, które nie są objęte zaliczkami.

W ostatecznym rozliczeniu między Polską a Komisją Europejską zostanie wykorzystanych tyle środków zarówno w części unijnej jak i krajowej, ile przewidziano w PROW 2007 – 2013. Jedynym skutkiem dla budżetu państwa, który spowoduje wejście w życie projektowanej ustawy będzie konieczność wcześniejszego zapewnienia środków na koszty obsługi pożyczek z budżetu państwa na zaliczki i wyprzedzające współfinansowanie wydatków PROW 2007 – 2013. Koszty z tego tytułu szacuje się na kwotę 15 142 tys. euro w 2010 r. oraz 6 173 tys. euro rocznie w pozostałych latach i koszt ten będzie poniesiony niezależnie od tego, czy zaliczki będą uruchomione, tylko w późniejszym czasie, tj. na koniec okresu programowania. Do oszacowania kosztów obsługi pożyczek z budżetu państwa przyjęto rentowność 26 – tygodniowych bonów skarbowych (4,242 %), w związku z czasem oczekiwania na refundację poniesionych wydatków przez Komisję Europejską, który od pierwszego dnia danego kwartału, za który sporządzana jest deklaracja wydatków, do dnia przekazania środków z KE wynosi do 6 miesięcy.

Należy zauważyć, że wcześniejsze uruchomienie środków oznacza jednoczesny wzrost wpływów do budżetu państwa z tytułu podatku VAT, zapłaconego przez beneficjentów realizujących operacje w ramach PROW 2007 – 2013. Przyjmując stawkę 22 % podatku VAT od całości wypłaconych zaliczek będzie to kwota 78 578 tys. euro w 2010 r. oraz 32 013 tys. euro rocznie w pozostałych latach. Analogicznie, kwoty podatku VAT od wyprzedzającego współfinansowania mogą wynieść 1 705 tys. euro rocznie.

Zestawienie finansowe kosztów i korzyści wprowadzenia mechanizmów zaliczkowania i wyprzedzającego finansowania prezentuje poniżej tabela.

Analiza finansowa kosztów i korzyści wprowadzenia mechanizmów zaliczkowania i
wyprzedzającego finansowania PROW 2007 – 2013

(w tys. euro)

L.p.	Wyszczególnienie kosztów i korzyści	2010			2011			rocznie w latach następnych		
		Budżet UE	Budżet krajowy	Ogółem	Budżet UE	Budżet krajowy	Ogółem	Budżet UE	Budżet krajowy	Ogółem
1	Zaliczki	269 621	87 323	356 944	110 037	35 476	145 513	110 037	35 476	145 513
2	Wyprzedzające finansowanie		7 750	7 750		7 750	7 750		7 750	7 750
3	Zaliczki - Obsługa pożyczek z budżetu państwa		15 142	15 142		6 173	6 173		6 173	6 173
4	Ogółem przewidywane koszty (1+2+3)	269 621	110 215	379 836	110 037	49 399	159 436	110 037	49 399	159 436
5	Zaliczki - wpływy z VAT		78 578	78 578		32 013	32 013		32 013	32 013
6	Wpływy z budżetu UE	202 216		202 216	149 933		149 933	110 037		110 037
7	Ogółem przewidywane korzyści (5+6)	202 216	78 578	280 794	149 933	32 013	181 946	110 037	32 013	142 050
8	Skutki dla budżetu państwa netto (7-4)	-67 405	-31 637	-99 042	39 896	-17 386	22 510	0	-17 386	-17 386

Założenia

- 1) zwroty z Komisji Europejskiej będą następowały z trzymiesięcznym opóźnieniem
- 2) podatek VAT naliczono przy stawce 22 %

Projektowana ustawa nie będzie miała wpływu na budżety jednostek samorządów terytorialnych.

3. Wpływ projektowanej ustawy na rynek pracy

Wejście w życie projektowanej ustawy będzie miało pozytywny wpływ na rynek pracy, ponieważ umożliwi wcześniejsze finansowanie przedsięwzięć takich jak tworzenie mikroprzedsiębiorstw, podejmowanie i rozwijanie przez rolników działalności nierolniczej lub związanej z rolnictwem, co w konsekwencji spowoduje wzrost zatrudnienia poza rolnictwem na obszarach wiejskich.

Ponadto przyczyni się do stworzenia warunków do rozwijania przez osoby zatrudnione w rolnictwie i leśnictwie wiedzy oraz umiejętności, niezbędnych do prowadzenia działalności rolniczej lub leśnej zgodnie z normami krajowymi i wymogami Unii Europejskiej.

4. Wpływ projektowanej ustawy na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie projektowanej ustawy będzie miało pozytywny wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw w sektorze przetwórstwa i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, a także przyczyni się do rozwoju rolnictwa i leśnictwa przez zwiększenie poziomu wiedzy i umiejętności zawodowych osób pracujących w rolnictwie i leśnictwie. Wcześniejsze otrzymanie środków (zaliczki) pozwoli na inwestycje, dzięki którym nastąpi wzrost wartości dodanej i jakość produkcji, przy jednoczesnym obniżeniu kosztów oraz rozwój nowych produktów, procesów i technologii produkcji.

5. Wpływ projektowanej ustawy na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie projektowanej ustawy będzie miało pozytywny wpływ na sytuację i rozwój regionalny. Dzięki możliwości wcześniejszego skorzystania ze środków unijnych i krajowych, przeznaczonych na PROW 2007 – 2013 możliwe będzie zwiększenie m.in. aktywizacji społeczności wiejskich w ramach lokalnych grup działania, które nie będą zmuszone do oczekiwania na refundację poniesionych wydatków z agencji płatniczej.

6. Konsultacje społeczne

Projekt ustawy był przedmiotem konsultacji społecznych, m. in. z Krajową Radą Izb Rolniczych, Komisją Krajową NSZZ „Solidarność”, NSZZRI „Solidarność”, NSZZ „Solidarność 80”, Związkiem Zawodowym Rolników Rzeczypospolitej „SOLIDARNI”, Ogólnopolskim Porozumieniem Związków Zawodowych, Krajowym Związkiem Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, Federacją Branżowych Związków Producentów Rolnych, Federacją Związków Pracodawców – Dzierżawców i Właścicieli Rolnych, Ogólnopolskim Porozumieniem Związków Zawodowych Rolników i Organizacji Rolniczych, Krajową Radą Spółdzielczą, Związkiem Zawodowym Rolnictwa „Samoobrona”, Związkiem Zawodowym Młodych Rolników oraz Związkiem Zawodowym Rolników „Ojczyzna”. W trakcie konsultacji społecznych uwagi do projektu zgłosiła Krajowa Rada Izb Rolniczych. Pierwsza uwaga dotyczyła braku doprecyzowania w projekcie ustawy formy zabezpieczenia dla gwarancji bankowej. Uwaga nie została uwzględniona, ponieważ przepisy rozporządzenia

Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 368 z 23.12.2006, str. 15, z późn. zm.), zobowiązujące do ustanowienia zabezpieczenia w formie gwarancji bankowej lub innego równoważnego gwarancji wiązań w całości i są bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich. Definicja gwarancji bankowej została określona w przepisach prawa bankowego.

Druga uwaga zgłoszona przez Krajową Radę Izb Rolniczych dotyczyła nieuwzględnienia w projektowanej ustawie wyprzedzającego współfinansowania dla wstępnie uznanej grupy producentów rolnych. Uwaga nie została uwzględniona, ponieważ projektowana ustawa dotyczy beneficjentów, o których mowa w § 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 kwietnia 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Grupy producentów rolnych” objętej Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 (Dz. U. Nr 81, poz. 550). Wstępnie uznane organizacje producentów rolnych funkcjonują na podstawie odrębnych przepisów, które nie są objęte zakresem rzeczowym projektowanej ustawy.

6/1

**URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU**

Mikołaj Dowgielewicz

Min.MD/2851/09/DP/bm

Warszawa, dn. 9 grudnia 2009 r.

**Pan
Maciej Berek
Sekretarz Rady Ministrów**

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej, wyrażona na podstawie art. 9 pkt 3 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2a ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494, z późn. zm.) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej Mikołaja Dowgielewicza

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przedłożonym projektem ustawy (pismo sygn. RM-10-155-09) uprzejmie przedstawiam następującą opinię:

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Marek Sawicki
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi